

ŠMARTINSKI VESTNIK

NOTICIERO DE SAN MARTIN
GLASILO DOMOBRANCEV
IN DRUGIH PROTİKOMUNISTIČNIH BORCEV
REGISTRO NACIONAL Nº 393.650 - 2-X-1952

II. LETO

San· Martín, 1. aprila 1953

Štev. 8

V E L I K A N O Č

že. zvončki pritrkavajo, trobentice se v rumeno oblačijo, marjetice in vijolice že lezejo izpod grmičja, vrtič se odeva v zeleno, oglašja se že zbor krilatih pevcev v zelenem gozdiču. Ljudje pa hiše belijo, vrtove snažijo, otroci že raglje pripravljajo, gospodinje velike posode za žegen snažijo — —

Blizu je veliki dan radosti in časti. Vstajenje Zveličarjevo. Vse hiti, da presrečno obhaja prelep in najmilejši praznik. Velika noč, težko pričakovana v resnem postu, pristrčno pozdravljena na veliko soboto. Žegen se vklada v široke jerbaze, pirhi, pomaranče, vse v novih oblekah hiti iz lepo osnaženih slovenskih vasi v materno farno cerkev, kjer že čakajo ponosno vihrajoča se bandera. In k radosti vstajajoče narave iz zimskega počitka in molka se pridruži veselje vernega človeka, ko se uvršča v procesijo vstalega Jezusa — slovesno pritrkovanje blagoslovljenega brona, vse razsvetljeno, valujoča množica v veselih velikonočnih pesmih. Človeka prešine, sam ne ve kaj, a lahek je, na vse marnje, skrbi in težave je pozabil. Zjasnil se mu je obraz, rahel nasmeh, sam ne ve, da mu duhovna radost boža njegovo strpljeno lice. Oh zares — zvon in orgle — roža in prapov — pesem in žuboreča molitev je

kot slavospev in vrisk ene duše, ki se sklanja k Zveličarju — kot ne-bogljeno dete k močnemu očetu kot rahla cvetka ob tabernaklju kot rožni listič k žarečemu soncu. Pa se razvije zmagoslavni sprevod vstalega Zveličarja v vstajajočo

naravo. Zveličar in pomlad narave pa objemata Adamovega sina, ki mu je, kot da ne hodi več po zemlji. Sproščen je v predokus lastnega vstajenja. Oh, kako si lepa slovenska velika noč s čudežnim vstajenjem in neizrečeno milino velikonočnih običajev, vseh prežetih od globokih misli vstajenja nas samih in posmrtnih sreče! Kako nam ne bi splavale naše misli k dragim domobrancem in soborcem, ki so šli v večnost, so že seme zoreče za večno žetev. Za največje vrednote so se borili: Boga lastni narod in ljubi dom, zato je za nje resnica vstajenja neizmerne vrednosti! Vstali bodo čisti in neomadeževani. Kakšni so bili v borbah, često prezrti, brezpomembni. Takrat pa bo sam večni Gospodar pokazal, da je bil svet njihov boj, njihovo delo Bogu po volji! Takrat bo objemal v neizmerni radosti slovenski narod svoje mučenike.

Vedno si lepa velika noč, a odkar spijo v Tvojem naročju, o zemlja slovenska, in drugod naši pokojni, si še toliko lepša.

VELIKONOCNA PESEM IZ LITURGIJE

Žrtvi velikonočni
naj hvalnice pojo kristjani;
Jagnje je rešilo ovce:
Kristus nedolžni
je z Očetom spravil grešnike.

Smrt in življenje
sta se borila v prečudnem dvoboju:
Gospod življenja je umrl,
Kraljuje živ.
Povej nam, Marija,
Kaj si videla na poti?

Grob Kristusa živega
in slavo sem videla vstalega,
angelske priče, prtič in povoje.
Vstal je Kristus, upanje moje,
pred vami pojde v Galilejo.
Vemo, Kristus je res od mrtvih vstal:
Ti, o Kralj zmagoslavni,
se nas usmili! Amen. Aleluja.

MORALNA UPRAVIČENOST NAŠE BORBE

V članku v številki 7, ki ga je priobčil zbornik „Stvarnost in svoboda“, ki izhaja v Trstu, smo v našem glasilu že spregovorili nekaj besedi. Danes se hočemo ozreti še na nekaj neresničnih trditev v omenjenem članku.

Komunistični pisec je v označenem zborniku napisal, da bi bilo nesmiselno tajiti moralno upravičenost in zgodovinski pomen komunistične revolucije (prej jo imenuje „osvobodilni boj slovenskega naroda proti okupatorju“). Kajti ta revolucija da je bila le naraven odpor proti nasilju, ki je ogrožalo vse ljudstvo. To zgodovinsko objektivno spoznanje prevladuje — tako trdi pisec — danes že tudi v večini slovenskih begunskih in zamejskih skupin, posebno še v Trstu.

Sedaj pa vprašamo, čigavo nasilje pa je ogrožalo slovensko zemljo in slovensko ljudstvo? Kdo je prvi začel z nasiljem nad slovenskim ljudstvom? V tkzv. ljubljanski pokrajini še nismo bili s strani okupatorja okusili nobenega krvavega nasilja, pa so komunistični partizani že začeli z revolucijo, toda ne proti okupatorju, ampak proti slovenskemu ljudstvu.

Hujši je bil okupator na Gorenjskem in štajerskem. Toda tudi tam niso „osvobodilci“ nastopili proti okupatorju, ampak so pobijali in preganjali domače ljudi, ki se jim niso hoteli ukloniti. Ge-

stapovcem so ovajali Slovence (dokumenti so na razpolago), ki so bili protikomunisti. Silno jih je veselilo, da so Nemci izselili vse slovenske izobražence. S tem jim je bila dana pot za prosto in neovirano delovanje.

Moralno upravičen uporabljati silo je samo tisti, ki je v silobranu, ki rabi silo zaradi obrambe.

In kdo je bil v Sloveniji v silobranu? Slovensko ljudstvo. In kdo je uganjal nasilje nad tem ljudstvom? Komunisti.

Stvar je torej jasna. Če je bil kdo moralno upravičen upreti se nasilju, je bilo to slovensko ljudstvo. Kajti nad njim se je uganjalo strahotno nasilje: umori, mučenje, požiganje, ropi imovine, nasilstva in posilstva, o čemer Šmartinski Vestnik stalno poroča. Vse to so uganjali komunisti, ne da bi bili od koga izzvani. Oni so izzivali okupatorja, večinoma po predhodnem dogovoru z Lahi in slovenskimi „osvobodilci — epopejskimi junaki“, da se je potem znašal nad tistim slovenskim ljudstvom, ki ni hotelo slediti komunistom.

Komunistična „osvobodilna“ borba je bila torej državljanska vojna. To borbo so komunisti skušali protiokupatorsko pobarvati. V resnici pa ni bila naperjena proti okupatorju, kar se je videlo po zlomu Italije, ko so se komunisti in Italijani tudi javno objemali in javno sodelovali (preje so to delali bolj tajno).

Zveza Lahov in slovenskih komunistov se je zaključila 7. julija 1945 z vzemi orožja, municije, hrane, živeža, konj, ki so jih Italijani dali epopejskim junakom slovenske OF.

Osvobodilna borba je imela torej strankarsko t. j. komunistično tendenco. Odpor zoper njo pa je bil vseljudski in moralno upravičen.

Med begunci ni nobene skupine, ki bi tako mislila, kot namiguje omenjeni člankar v Trstu. Je le nekaj pokvarjenih posameznikov, ki jim ugaja, ko „Stvarnost in svoboda“ po starih političnih, belogardističnih in domobranskih vodstvih tolče, pa mu zato ploskajo in in ga še z denarjem podpirajo. Pa ti obliži hitro popustijo!

KAJ PA TO?

Letos sredi januarja so se zastopniki dveh slovenskih, ene hrvatske (HSS) ter treh srbskih strank zedinili in osnovali v New Yorku „Svet za osvoboditev narodov Jugoslavije“, kar je po osmih letih prvi primer sodelovanja zastopnikov vseh poglobitvenih predvojnih strank Jugoslavije. Imenovano akcijo begunski politiki pozdravljajo: Jugoslovanski Narodni odbor jo je primerno pozdravil, Dr. Maček je poslal v Svet štiri hrvatske zastopnike. Tak poizkus

so Amerikanci napravili že 1950 — pa brez uspeha — sedaj je nekaj. Poljski general Anders je s sedmimi bivšimi poveljniki že lani predlagal načrt za ustanovitev osvobodilne armade, ki naj bi jo sestavljali begunci iz Srednje in Vzhodne Evrope —generalu Eisenhowerju, v katerem predvideva možnost armade 120.000 vojakov in sicer: Poljaki 70.000 mož, Čehi in Slovaki pa 20.000 vojakov. Tako poroča slovenski list K. T. iz Londona.

RECUERDO

Aprendamos de las grandes naciones, que hace falta demostrar y defender los intereses nacionales, deponiendo toda mira política; desterrando por completo la hipocresía y doblez, enemigas del progreso y de la economía de nuestra nación. Si es innegable el derecho de defender y sostener los propios principios, no es menos justo el tener respeto y estima por la opinión del prójimo que no coincide en su manera de pensar y ver los problemas. ¿Qué mejor que consagrar nuestras energías a la destrucción de la más terrible tiranía del espíritu jamás vivida por la humanidad, que es la pesadilla de la hora actual, el sistema comunista anárquico, anacional y esclavizante, que sigue oprimiendo todavía a Yugoslavia? Bien sabemos lo que nos ha costado la lucha contra tales principios; la sangre de millares de nuestros mejores hombres y jóvenes mujeres y muchachas, y hasta niños han entregado lo mejor que tenían, lo más valioso, su propia vida. Si no queremos lamentar la

repetición de la triste tragedia eslovena, en proporciones mayores aún y más destructoras, debemos ajustarnos a la doctrina defensora de la libertad, fiel a las normas democráticas, para que se afiance y consolide el ideal por el que tuvimos que abandonar nuestra querida patria. Dios no permita la desgracia de caer en las garras de iguales sistemas, que nos tocó probar en cabeza propia, cual angustiosa pesadilla, de la que nos vemos libres como por milagro de Dios; dispuestos también a dar la vida por su aniquilación. En caso de suceder tal cosa; en vano se habrían sacrificado miles de víctimas y la dolorosa huida de la patria no tendría razón de ser. Inútil todo nuestro sufrimiento lejos de la casa paterna. De nada servirían los hermosos recuerdos de los encantadores meses de mayo, junio, septiembre y octubre. Y este terror habría tenido consecuencias más fatales para Eslovenia que el de la hora presente y su tragedia se prolongaría aun más.

STRAHOTE TABORIŠČ

Glad je pritisnil z vso silo po transportu iz Gonarsa, ki je bil sestavljen iz častnikov in podčastnikov vseh vej bivše jugoslovanske vojske. S prihodom tega transporta je bilo taborišče prenapolnjeno, hrana je pa še občutneje padla v „kalorijah“. Strast do kajenja je še stopnjevala bedo. S pomočjo brezvestnih tipov vseh družbenih plasti, ki so jim načelovali poklicni kriminalci in švercarji, je nastala v taborišču „črna borza“. Na njej se je dobilo vsega: od kruha, preko naramnic in zlatnine pa vse do turških cigaret. Razni profesionalni banditi so vzpostavili z laškimi vojaki trgovske zveze, preko katerih so z ogromnimi dobički preprodajali in kupovali blago za „črno borzo“. Pri tem brezvestnem kupčeevanju so drli kožo manj podjetnim sotrpinom, ki so prodajali karkoli so mogli, da so v zameno lahko kupili par najslabših cigaret. Najživahnejše je „borza“ delovala v mraku na prostoru tik pred kuhinjo. Gruče ljudi so barantale za dim in — življenje. Videli si izžete ljudi, kost in koža, zavite v umazane in ušive laške deke, ki so tresočih se rok ponujali svoj dnevni obrok kruha. Ko je od takega nesrečnega kupil „veljak“ kos kruha in s teem tudi del življenja, se je revež zagnal h prekupčevalcu po 2 cigareti in ves srečen vlekel tobačni dim v izhirano telo. Prepričan je bil, da bo lažje preстал lakoto kot premagal kadilsko strast. Po nepisanem toda veljavnem zakonu taborišča: 14 dni brez kruha je neizbežna smrt, so sledili drug drugemu v kapelo.

Prekupčevalcem in sestradancem se je pridružila na tem „trgu smrti“ tudi novo nastala „gospoda“ kuharjev in „funkcionarjev“. Zlasti v kuhinji se je dalo „usmeriti“ dobršeen deel hrane poleg laških „kanalov“ tudi na notranji trg. Egoistični banditi, zbrani v kuhinji, so izgledali kot rejeni prašiči pred zakoljem in niso poznali borbe za golo življenje. Ker pa nihče ne verjame lačnemu, so tudi oni imeli vse polno „potreb“ po dobrih cigaretah, vinu in specialitetah, vsled tega so kradli hrano bednim

na kotlu in ji preprodajali imovitim „znancem“.

Tega zločinskega zlorabljanja živil je bila kriva v prvi vrsti komanda taborišča s svojo brezbržnostjo, ko je poverila nadzorstvo skoro nepismenim, slabo plačanim vojakom. Ti so si na ta način našli dobičkanosno mesto in absolutno poveljstvo. V drugi vrsti pa smo bili krivi tudi mi sami. Nihče se namreč ni brigal, kateri interniranec in na kakšen način je prišel v kuhinjo in skladišča. Ko pa smo na svoji koži občutili vso težo te kuharske klike, smo hinavsko upognili hrbte. V tem času je bila navada, da je kuhar pri deljenju hrane, pogledal lastnika „gavete“ in šele nato segel v kotel. Čim globlje je bilo prijateljstvo, tem bolj se je pogreznila zajemalka z žolto vodo ter se nato previdno vračala ob steni, da je prinesla gosto — makarone ali riž. Gorje onemu, ki bi se drznil protestirati ali „rovariti“ za pravičnost, ker je s tem prišel na črno listo in zajemalka je plavala kot barka na valčkih. Ker pa vrana vrani ne izključe oči, so imeli vso prednost na kotlu „capoti“ repartov in fil, ki so tudi odredjali osebje za kuhinjo. S tem je bilo prijateljstvo na samem dnu kotla ali kakor je oblastno zahteval „capo“ 5 reparta Makarovič: „dva puta gusto i masno“. Odnesele je polno vojaško gaveto samih makaronov, politih z vso previdnostjo zbrane zabele, ki je plavala na vodi. Capovska funkcija je bila naporna in zato je moralo biti plačilo „težko in masno“. Tekanje po campu za laškimi oficirji, prevajanje bedastih prošenj lačnih, za boljšo hrano, zbiranje ljudi za rimski pozdrav zastavi, skrivaj pa še vohunjenje in ovajanje, izlačni še navadnega človeka, kaj šele „capota“. Z gosto hrano jim je bila javno priznana čast in veljava nad ostalimi, kar ni bilo brez vrednosti. Ker pa oblast stopa polagoma v glavo, so jo ti „capoti“ spravili skoraj na popolno totalitarnost, zlasti še s pomočjo laških oficirjev.

ALI SEM STORIL PRAV?

Vse taborišče je poznalo dobrega, pa tako nesrečnega očeta Jerneja. S tisoči drugih beguncev se je odtrgal od doma in še dobro nosil begunski križ. Prišla pa je nenadno vest, ki ga je strla, postarala in mu vzela pogum za nadaljnje težave. Sina Janeza so obsodili na grozno smrt na vešalih, česar pa Jernej kar ni mogel verjeti. Ostal mu je še žarek upanja — morda pa le ni res. Nepresta-

ubogi oče, ni strpel ne družbe ne samote, ne noči ne dneva.

Neko jutro je dohitel naš trop mož, ko smo šli na sejem za spremembo dolgočasnega in duhomornega kampovskega življenja. Jernej se je kratko pri nas ustavil, češ kaj je novega. Po par izmenjanih besedah se je že oprostil in odhitel naprej. „No, Jernej, pa se vendar ustavi pri nas, gremo skupaj,“

Belokranjsko dle rše pisanice — pirhe

no je povpraševal, ko so novi begunci prihajali v taborišče, kaj poroča radio, kaj pišejo novine...

Vsi smo sočustvovali z njim in na gosta vprašanja, ki jih je stavljaj zdaj tu, zdaj tam, se mu je vsak umikal, ker se je vest o obsodbi njegovega sina potrjevala.

Ko je zjutraj taborišče vstajalo, je oče Jernej že hodil krog barake, kjer so oddajali pošto in poizvedoval pri onih, ki so pisma dobili, če morda kdo kaj o njegovem sinu poroča. Silno je trpel

ga je ustavljal njegov bližnji sosed. Poprijeli smo še drugi, naj gre z nami, saj se mi kmetje med seboj najbolj razumemo. „Povej no, Jernej, kaj te teži in dela še bolj nepokojnega, kakor smo mi, ki smo približno z istimi težavami in skrbmi obloženi kot ti,“ je segel v razgovor Kovač. „Glej,“ povdarja Bločan, „meni so rdeči napravili ogromno škodo, za družino sploh ne vem, kje je.“ „In, no,“ se oglasi Matevž, „meni so ubili dva sina, požgali vsa poslopja.“ Tako smo naštevali drug za drugim, kon-

čno smo le uspeli, da se je ustavil pri nas in nadaljeval pot z nami. „Saj so meni tudi veliko premoženja uničili, gozd posekali, pa to se bo vse popravilo, če bomo pridni, ampak za sina mi je. To je bil otrok, uboglji, delal je za dva, s hišo držal, trezen, veren in nikomur se ni zameril...“ „Kaj hočeš,“ ga prekinje Matevž, „saj so bili drugi, ki so bili pobiti, tudi taki, vse boljše od naše mladine je šlo v večnost... Je že menda res, da ima hudič zdaj oblast, zato je pa vse slabo prišlo na vrh.“ „Ampak mi vidimo,“ dodaja Bločan, „da si ti še posebno nepokojen; veš, eJernej, tako ne boš dolgo vzdržal.“ — „Je res,“ možje,“ odvrne Jernej, „da mene še nekaj posebno teži in žre, pa tega ne morem vam razlagati, za vas ni važno...“ — „Kaj ni važno,“ se razživila Bločan, „nihče ti ne bo dal boljšega nasveta kot mi, saj smo vsi trpini Dolenjci in Notranjci!“

„No, vam bom pa povedal,“ se vzravna Jernej in kar nekako poživiljen začne: „Možje, vsi veste, kako je bilo, ko se je pri nas začelo tisto nesrečno osvobodilno delo ali kakor že pravijo. V deželi je bil Italijan in v začetku je z njim še šlo... Polagoma pa so se začeli po vaseh oglašati razni mešetarji in brezposelni. Vsak dan se je oglašil kak nov človek, ki ga nihče ni poznal, menda je bil iz Ljubljane, pa so nas nagovarjali, da naj skupaj stopimo, da se Laha in Nemca rešimo in vzamemo vse sami v roke, pa napravimo tako, da bo za malega in revnega človeka boljše! Ko smo šli ob nedeljah k maši in pa ko smo se ob popoldnevih pogovarjali, smo razmotrivali, kaj bi neki to bilo. Besede so bile videti lepe, vendar nas je motilo, da so bili zraven spridenci, ki pri ljudeh niso imeli posebnega zaupanja.“

„Pri nas je bilo prav tako,“ mu vpa-de v besedo Hribar, „taki so bili, ki so jih že po ječah vlačili, zapravljevci, pri-tepenci in enaka sodrga...“

„No, vidite, možje,“ nadaljuje vedno zgovorneje Jernej, „takim se ne more zaupati in res se je kmalu pokazalo. Začeli so vlačiti živino iz hlevov, žito iz kašč, mlade moške pa v gozdove, tam so se gostili in ljudi pobijali! Kdor je rekel kaj proti njim in takim početjem, ga je še isti večer zmanjkalo za zmeraj...“

„Kakor pri nas,“ se oglašajo možje drug za drugim.

Jerneju je bilo vseč, zato je še bolj živo nadaljeval: „Naši fantje so to gledali in vsi kot eden zatrjevali, da to ne gre več in da nismo zajci, da bi nas kar takole pobijali, nam žito iz kašč odnašali in naše hleve praznili, pa se z našo živino mastili. Možje smo se pa po hišah posvetovali, pa kar se je tamkaj govorilo, vse so takoj izvedeli v gozd. Niti sosede si nismo več zaupali med seboj. Eni so trdili, da bo Lah udaril po njih, pa bo mir, zakaj pa davke pobira in vpije, da bo pri nas ostal do sodnega dne.“

„O pri nas smo pa šli nad Lahe,“ vpade Bločan, „in jim rekli, naj vendar povedo, kaj misli, naj udarijo in napravi-jo red, če ne, ga bomo pa mi. Komaj so trije možje stopili na laško komando karabinijerjev, je že smuknil skozi stranska vrata eden glavnih iz gozda. To na mje zadosti povedalo, kje smo.“

„Pri nas,“ se oglasi Matevž, „so pa ženske, ki so imele zveze z gozdom in prenašale njim to in ono, dosegle pri Lahih in v gozdu vse.“

„No, možje, zdaj me boste pa razumieli,“ spet nadaljuje ojunačen Jernej.

„Le povej, Jernej, saj vidiš, da smo vsi eno,“ ga hrabrijo drug za drugim možakarji.

Jernej spet nadaljuje: „Naši fantje so se zbrali in takole sklenili: Lah drži z onimi v gozdu, pomoči ni od nikoder, vsak večer so na vrsti ropi in uboji, nikoli ne veš zvečer, ali boš zjutraj še doma! Nastopimo, orožje imamo zakopano še od razpada Jugoslavije, vse fare naj stopijo skupaj, pa bo moč na naši strani. Oni iz gozda govorijo o Rusiji, češ da bodo od tam dobili pomoč in pozneje tako napravili kot je na Ruskem, zdaj se že odgrinja, da mislijo pri nas vpeljati komunizem. Nič drugega nam ne ostaja, so se fantje sami navduševali, napravimo kot so to napravili pri št. Joštu nad Ljubljano, kjer so se fantje zbrali in nekaj rdečkarjev pobili, drugo pa napodili, enako je bilo v št. Rupertu, zato se pa naši gozdovi polnijo s to golaznijo, ker so jih od tam napodili.“

„Enako je bilo tudi pri nas,“ spet povzame besedo Matevž: „Sklical sem

občino in jih vprašal, kaj naj vendar napravimo: Ali bomo to trpeli ali kaj naj napravimo. Vsi so zavpili, da ni moči več vzdržati tega, kar počenjajo komunisti. „Če Lah ne vdari, bomo pa mi!“

„Vidite, možje,“ je spet nadaljeval Jernej, „yse, kar je bilo poštenega, je potegnili s fanti, pa še tisto noč je bila hiša, kjer so bili na posvetu zbrani, požgana in gospodar odpeljan. To nas je še bolj podžgalo in je šlo po vasi kot ogenj: Ne čakati! Prav tako so sklenile sosednje vasi.“

„Kaj smo pa hoteli,“ se razvname Ložan, „da nas pobijejo kot zajce?“

„Vidite, prijatelji,“ nadaljuje Jernej, „moj sin je kar gorel, da se odpravi ta nesreča, kakršne ni bilo pri nas od turških časov. Zvečer pride k meni in me vpraša, ali mu dovolim vstop v legijo. 'Kar boste rekli vi, oče!' je prepuštil odločitev meni. Mene je zbolelo, ker sem vedel kaj se pripravlja, saj sem bil tri leta v prvi svetovni vojni. 'Jutri ti odgovorim, Janez!' sem ga odslovil. Vso noč sem premišljeval, pa se kar nisem mogel odločiti. Komaj se je zdaniilo, že se zasliši na drugem koncu vasi vpitje in jok. Iz hleva so odpeljali dve kravi, iz hiše pa fanta. Vas je bila razburjena, da si ni nihče upal v gozd niti na njivo. Fant stopi k meni vprašujoč, kako sem se odločil. 'Vdite, kaj se je spet nocoj zgodilo!' — Nič več nisem pomišljal in mu rekel: 'Kar pojdi, Janez, pa varuj se, saj veš, da grunt čaka na novo moč.' — Sin pa še pristavi, da ga fantje hočejo za poveljnika domače čete in me vpraša, kaj naj napravi. Moj sin je imel pri vojakih šaržo, fantje so ga radi imeli, pa sem razmislil tudi to. 'E no, če te fantje hočejo,' sem odločil, 'pa vzemi to mesto, toda glej, Janez, da boš dobro vodil in dobro izpeljal!'

„Prav si naredil,“ so mu možje soglasno pritrdili, „prav si storil, Jernej!“

„Vidite, možje,“ povzame spet Jernej, „mene pa prav to preganja in grize že dolgo. Če bi ne bil dovolil fantu vstopa v legijo, ne bi bil komandant in ga tudi ne bi tako ostro sodili, ker ne bi bil prvi...“

„Bodi mož, Jernej,“ ga prekine Bločan, „zdaj šele vidim, kaj te grize, saj drugače s sinom ne bi smel ravnati. Poglej, koliko nas je kmečkih očetov v

taborišču, ali je kateri drugače ravnal, nobeden ni brez velike izgube že bil, ko smo se odločili za samoobrambo. Sila nas je gnala v to, ali smo hoteli, da nas kar tako pokoljejo, uničijo domove, ko je Lah z njimi potegnil? Bili smo popolnoma brez moči in smo bili dolžni žrtvovati vse, da se reši, kar se rešiti da, na ljudeh in na blagu.“

„Če je bilo v par dneh pomorjenih naših 12.000 mož in fantov, vendar ne bomo zdaj pomišljali, ali je bilo prav, da so ti naši možje in fantje zgrabili za orožje,“ pristavi Kotar. „Pokazali smo barabam, da se njim ne damo komandirati. Saj so naši predniki odbijali Turke nad dvesto let, pa niso odnehali, dokler jih niso dokončno zapodili iz dežele.“

„Možje,“ se oglasi Starotržan, „saj se bo vse uneslo, tudi ta pekel na bovečen, potem bomo pa videli, kdo je imel prav in za pravo stvar se moramo boriti, če smo možje. Kar pogledjmo na Poljsko, Madžarsko, Slovaško... povsod se borijo proti komunizmu in svet čedalje bolj uvideva, da se mora ta strup zatreti. Danes Anglež in Amerikanec še z njimi drži, pa boste videli, kako se bodo še topli z rdečimi. Bog daj, da takrat ne bi bilo prekasno!“

„Poglejte možje,“ ustavi ves trop Bločan. „Kakšna pisma prihajajo od doma: Ljubljana skoraj vsa rdeča med vojno, se zdaj tolče po glavi, češ zakaj smo verjeli rdečim barabam... Naš Žerin je norel zanje, zdaj se mu je pa zmešalo, svojega soseda je zaklal, pred kratkim so ga pa dobili utopljenega v vaškem potoku.“

„O, marsikateremu se bo še zmešalo,“ vpade Kovač.

Bločan hrabri Jerneja: „Jernej, če bi ti fantu rekel, naj ne hodi nikamor, bi ga bili odpeljali oni v gozd, kjer bi ga prisilili pobijati naše ljudi! Ali ni lepše, da so bili naši otroci to, kar smo bili mi in naši predniki? Dva fanta sem izgubil, pa se še nikoli nisem vprašal, ali sem prav storil, saj so šli v boj za božjo pravico in za rešitev poštenih ljudi in premoženja...“

Jernej je bil vidno zadovoljen. Naš razgovor je končaval v mali okrepčevalnici, kjer je Jernej povzel: „Možje, prav lepa hvala vam za vaše besede! Res je, kjer so drugi naši dobri fantje, naj bo pa še naš. Bog že ve, kaj dela!“

Vse taborišče je čutilo, da se je Jernej spremenil. Vedno se je pridružil moški družbi, po pošti in vesteh ni povpraševal, vsako jutro je po maši še dol-

go ostal v kapeli. Če smo ga vprašali po sinu Janezu, je pa odgovoril: „Saj za dobro stvar trpi, Bog že ve, kaj dela...!“

Š.

MATICA MRTVIH

145. Brata: Oražem France, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 22 let star, študent, poročnik 62. čete, bil ranjen v borbi s komunisti, odpeljan z bolniškim vlakom proti Jesenicam in v tem vlaku ubit od komunistov.

146. Oražem Janez, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 30 let star, posestnikov sin, domobranec pri artileriji, vrnjen iz Vetrinja.

147. Oražem Jože, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 22 let star, akademik, obveščevalni center Ribnica, vrnjen iz Vetrinja.

148. Oražem Janez, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 24 let star, posestnikov sin, domobranec 18. čete, vrnjen iz Vetrinja.

149. Pahulje Anton, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 19 let star, posestnikov sin, domobranska delavska četa, vrnjen iz Vetrinja.

150. Pust Janez, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 24 let star, posestnikov sin, domobranec 18. čete, vrnjen iz Vetrinja.

151. Stare France, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 30 let star, mizar, mojster, domobranski narednik, obveščevalec v Kočevju, družinski oče, vrnjen iz Vetrinja.

152. Trdan Anton, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 30 let star, posestnikov sin, domobranec 18. čete, vrnjen iz Vetrinja.

153. Brata: Tomšič Jože, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 20 let star, posestnikov sin, domobranec 18. čete, vrnjen iz Vetrinja.

154. Tomšič Ivan, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 30 let star, posestnikov sin, podnarednik pri artileriji, vrnjen iz Vetrinja.

155. Tanko Jože, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 38 let star, posestnikov vsin, domobranec 18. čete, vrnjen iz Vetrinja.

156. Zobec Ivan, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 19 let star, posestnikov sin, domobranec 18. čete, vrnjen iz Vetrinja.

157. Henigman Jože, Prigorica, občina Dolenja vas pri Ribnici, 28 let star, posestnikov sin, domobranec 18. čete, vrnjen iz Vetrinja.

Caruso
Argentino
Suc. Cdad.
Lib. Gral.
San Martín

INTERES GENERAL
Concesión 4848

List Šmartinski Vestnik izhaja mesečno. Letna naročnina za Argentino 15 pesov, v USA 1.5 dolarja, isto za Kanado; za ostale pokrajine tej valuti primerno. — Fantje in dekleta, zlasti domobranci, javite se za razpečevanje Vestnika. Uprava: Calle de los Derechos de la Ancianidad 130, Gral. San Martín FCNGSM, Prov. Bs. As. — Tisk tiskarne Fed. Grote, Montes de Oca 320